

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Bun de imprimat

ÎNTR'UN GÂND ȘI O SIMȚIRE

Inregistrăm cu adâncă satisfacție și legitimă mândrie răspunsul unanim, pe care l-a dat neamul românesc în fața amenințării din afară. A fost un prim examen de patriotism sigur ce a pus în evidență, pentru cei care ar mai fi avut vr'o îndoială, conștiința națională a unei țări și voința ei neînduplecată de a trăi liberă în hotarele ei definitive.

Mobilizarea parțială ce ne-a fost impusă de vecini imprudenți și lacomi, și-a produs imediat efectele ei normale: pofta de aventură a scăzut brusc, ca pe urma unui duș de apă rece venit pe neașteptate.

S'a contat cu ușurință pe indiferența noastră, crezându-se că am putea fi surprinși într'o noapte fatală cu porțile deschise și brațele goale. N'a fost așa. Căci Țara aceasta, făurită după veacuri de luptă, prin jertfe și vitejie, a răspuns ca un singur om la chemarea Regelui înțelept și treaz. S'au mișcat satele ca la lumina unui fulger, alergând într'un gând și o simțire la frontiera amenințată. Ardealul românesc a dat o splendidă probă a credinței sale în legitimitatea și veșnicia frontierelor dobândite. Tărâtimea noastră n'a așteptat discursuri și explicații dela nimenea, spre a-și împlini cea mai sfântă dintre datoriile ei. Era instinctul de rasă și iubirea de glia desorbită, cari o mânuie vijelios pe câmpul de onoare. Cu baioneta pe pușcă scrutând zările Tisei — așa a găsit-o praznicul Învierii. Ca fecioarele din evanghelie cu candelile aprinse, tot așa au veghiat și acești ostași credincioși în noaptea minunii celei mari, ca țara întregă să se poată bucura din tot sufletul de Paștile cele mântuitoare.

Cu câtă căldură ne-au vorbit despre vrednicia lor P. S. S. noștri Ierarhi în pastoralele de ziua Învierii, subliniind puterea credinței în cel ce poartă grijă de soarta neamului românesc. Par'că de mult inima ascultă-

torilor n'a fost mai sensibilă și mai încălzită ca în aceste zile de sărbătoare, când de pe amvoanele sfinte răsunau învățăturile arhieresti, impletind ca într'o simfonie cuceritoare adevărurile divine cu realitățile românești ale ceasului de față.

Astfel ne-am dat seama încă odată de minunatele *forțe morale* ce ard nestinse în sufletul poporului nostru, constituind cel mai bogat izvor al năzuințelor și rezistențelor lui naționale. Dacă aceste virtuți s'au afirmat cu atâta tărie și spontaneitate, demonstrând sănătatea noastră sufletească, de sigur că cea dintâi îndreptățită să se bucure este *Biserica* străbună, care n'a pregetat o clipă a sta alături de popor, îndrumându-l cu dragoste pe cărările de dreptate și de lumină ale dumnezeescului Mântuitor.

Noi am înțeles să trăim și să creștem în duhul păcii și nu al vrăjmășiei cu neamurile vecine sau îndepărtate. Unirea din 1918 ne-a adus dreptatea națională, pe care o așteptam de veacuri ca o poruncă a Cerului milostiv, și astfel nici o dorință strămbă nu tulbură sufletul nostru față de alții.

Am avut însă trista ocaziune să verificăm din nou vechiul adagiu, că nu poți avea pace câtă vreme ești slab. Cel puternic este totdeauna ispitit să te cutropească, spre a te domina și exploata în profitul lui. Mai ales când nu crede sincer în cuvântul evangheliei.

Întâmplările anului din urmă, desființarea brutală a celor câteva State mici, au fost totatătea avertismente grave, cari ne-au silit și pe noi să ne grăbim a fi tari, cât mai tari, firește fără nici un gând hain față de cineva.

Era aici problema centrală a existenței noastre ca Stat neatârnat, care-și simte un rost pe pământ, dat de Dumnezeu. Nu porniri războinice, ci gânduri de pace creiatoare ne stăpâneau în toate fibrele existenței noastre. Și totuși trebui să

ne convingem, că numai înarmați putem răspunde misiunii ideale, la care am fost chemați. Am înțeles deci tot mai limpede adevărul adânc spus de Mântuitorul Fariseilor ce-l ispiteau: „Când omul cel tare și bine înarmat își păzește casa, averile îi sunt la adăpost“.

Iată, cum ne învață tocmai sfintele Scripturi să ne *apărăm* Țara și comorile ei! Cine ne-ar putea reproșa deci în chip cinstit, că facem ceea ce nu-i este îngăduit unei națiuni, care se respectă? Numai semănătorii de ură și distrugătorii libertății popoarelor! Față de ei suntem în dreptul și datorii noastre, de a urma povața sfântă a Bibliei. Cât mai puternic înarmați ca suflet și brațe de luptă, noi stăm astăzi la hotare, stăpâniți de-o disciplină perfectă și de o solidaritate unanimă, nu spre a deslănțui catastrofe omeștii, ci spre a le preveni, apărând *pacea* noastră și a celor ce cred în binefacerile ei divine.

De aceea n'avem nici o îndoială, că această credință a noastră, inspirată de Biserica lui Dumnezeu prin slujitorii ei, va fi și de astădată triumfătoare.

Paștile la Cluj. Slujba învierii dela ora 12 noaptea a intrunit ca de obicei un foarte mare număr de credincioși în frunte cu șefii autorităților civile și militare. A slujit P. S. Episcop Nicolae Colan înconjurat de un mare sobor de preoți. Răspunsurile le-a dat corul mixt condus de pâr. diacon An. Scurtu. Înconjurul catedralei de către creștinii cu lumânările aprinse, în boarea caldă a nopții, a fost impresionant. La liturghia solemnă din ziua întâi de Paști a predicat cu rară inspirație P. S. Episcop Nicolae, talmăcind în graiul Său înflorit, semnificația Învierii. Corul mixt al dlui A. Bena a cântat ca totdeauna fin și cu nuanțări deosebite. După eșirea din biserică, reprezentanții clerului și mirenilor intelectuali s'au dus la reședința episcopescă, unde i-a primit P. S. Ierarh Nicolae. Au cântat împreună Hristos a înviat, după care au ciocnit ouă roșii, făcând cele mai bune urări luminatului Episcop al Clujului. A doua zi de Paști a predicat cu multă pricepere pâr. I. Goron.

Trecut în registrul special dela Tribunalul Cluj, Secția III, sub Nr. 111—1938.

„Și știm, că cel ce a înviat pe Domnul Iisus, ne va învia și pe noi împreună cu Iisus și ne va face să ne înfățișăm împreună cu voi.“

2 Cor. 4, 14.

EVANGHELIA

Ioan 20, 19—29.

Hristos a înviat!

Întâmplarea cu sf. apostol Toma cel zăbavnice în credință e încă o dovadă a învierii lui Hristos. Atât de mult i-a iubit Mântuitorul pe oameni, încât s'a supus și acestui chin: mâna aspră a lui Toma a răscolit încă odată ranele nevindecate a Celui înviat din morți, ca să nu rămână nici o umbră de îndoială. Nici Toma, nici urmașii lui în duhul îndoielii nu trebuia să fie lipsiți de toată darea cea bună ce se revarsă asupra vieții omeștii prin credința în înviere.

Peatra de temelie a vieții creștine e învierea lui Hristos. Stă sau cade cu această credință. Pecetea dumnezeirii lui Hristos și a învățăturilor Lui e Învierea; garanția răscumpărării noastre din păcat e Învierea; titlul nostru de fii ai lui Dumnezeu e din Înviere; dovada învierii morților și a vieții vecinice e învierea lui Hristos.

Concluziile ce se impun de pe urma acestui adevăr al istoriei și al credinței sunt de o importanță covârșitoare pentru oameni. Credința în înviere — a lui Hristos și a oamenilor — schimbă preocupările oamenilor de pe tărâmul vieții materiale pe tărâmul vieții sufletești.

De n'a înviat Hristos să mâncăm și să bem, zice sf. apostol Pavel. De n'a înviat Hristos să nu mai punem nici o frână pornirilor noastre sâlbatică; toate păcatele și fărâdelegile noastre vor fi înghițite și acoperite în mormânt. — Ci învierea din morți a Mântuitorului a deschis ochii oamenilor, ca să vadă și să înțeleagă, groapa, mormântul nu e locul de vecinică odihnă al omului istovit în fărâdelegi, ci e tainica poartă tăiată în scoarța pământului, prin care trecem din această viață în viața vecinică a fericirii ori a osândei.

Învierea lui Hristos e începutul unei lumi noi și sub raport sufletețesc și sub raport social, căci e cel mai de preț sprijin dat omului spre a rămânea pe calea virtuții. Când mâna aspră a lui Toma a pricinuit cea din urmă durere Mântuitorului, El a rostit cea din urmă și cea mai importantă fericire evanghelică: „fericiți cei ce n'au văzut și au crezut!“

Dar nu numai ei sunt fericiți. Și lumea e fericită prin ei. Căci ei sunt „lumina lumii și sarea pământului“.

I. G.

Din pastoralele Ierarhilor noștri.

I. P. S. Mitropolit Nicolae Bălan.

„...Într'adevăr astăzi lipsește în cea mai mare măsură pacea dintre oameni, dintre state și popoare.

Și de aceea, întrucât nu putem ști unde poate duce această tulburare a lumii, poporul nostru românesc trebuie să se întărească cu toate acele puteri ale sufletului cari să-l facă în stare să înfrunte neclătinat toate valurile. Mai presus de toate să ne întărim sufletele cu *pacea lui Hristos* care ne dă liniște și inimă bărbată, curaj și încredere în mijlocul oricăror tulburări ale vieții. Pacea aceasta să ne închege pe toți fiii neamului într'o strânsă și iubitoare frățietate în fața primejdiei.

Mulțămim lui Dumnezeu că așa s'a și arătat poporul nostru în aceste zile de îngrijorare: plin de bărbătească și liniștită încredere și pătruns de o unică voință și simțire românească, închinată apărării Țării. Ca un singur om au alergat toți cei chemați la datorie, pentru a face, dacă e de lipsă, din pieturile lor zid de apărare al pământului și al viitorului nostru. Cu toții ne-am topit într'o unitate, toți am simțit că bate în noi o singură inimă, ascultând de un sin-

P. S. Episcop Nicolae Popovici dela Oradea.

„...În timp ce trupul preasfânt și întru toate nestricat al Domnului stătea în mormânt, El cu sufletul și cu dumnezeirea Sa cea atotînchinată s'a pogorât ca un Dumnezeu la iad, ca să vestească, și celor robiți din el, deslegarea și slobozirea, iertarea și mântuirea — întinzând astfel și asupra lor roadele dumnezeiești, ale jertfei Sale atotcuprinzătoare și atotputernice depe cruce.

Acolo zăceau de demult întru durere și așteptare plină de nădejde Adam și Eva din care a ieșit și întru care a căzut neamul omenesc în-

gur ordin, acela al binelui obștesc. O voce mai puternică decât noi și decât interesele fiecăruia dintre noi ne spunea că sunt bunuri comune ale nației, mai presus nu numai de interesele personale, ci chiar și decât viața noastră. Fără libertate și fără țară, fără credință și fără demnitate, ce preț ar mai avea viața?

Poporul nostru purtându-se în aceste momente astfel a arătat că în sufletul lui sălășluște nu o pace omenescă „cum dă lumea“, ce se împrăștie la cea mai mică încercare, ci pacea de sus care izvorește din credință. Pacea aceasta din credință să vă siliți să o dobândiți, iubiiții mei, și mai mult în inimile Voastre. Credința Voastră să sporească în aceste timpuri neîncetat. Să vă întăriți încrederea în Dumnezeu și în atotputernicia lui. Să aveți siguranța că El stă și astăzi la cârma lumii și că în toate întâmplările ei, cu înălțări și coborâri de popoare, cu ciocniri și împăcări, cu fapte mari și mai mici, sunt în lucrare planuri ascunse și înțelepte ale lui Dumnezeu și la urma urmelor tot El rămâne biruitorul împreună cu cei ce nu-și pierd încrederea în El“.

treg; acolo sufereau și așteptau neîndoindu-se de izbăvirea lor Avel și Enoch și Noe; acolo așteptau împlinirea milostivelor făgăduințe dumnezeiești patriarhii Avraam, Isac și Iacob; acolo era Moisi dătătorul legii vechi și Aron; acolo erau regele și psalmistul David cu fiul său împăratul Solomon; acolo erau proorocii Isaia, Ieremia, Ezechiel, Daniil, Ilie și toți ceilalți prooroci și proorocițe, cari au vestit cu graiuri prea dulci și limpezi venirea Domnului; acolo era însfârșit mulțimea mare și nenumărată a tuturor dreptilor dinainte de

Hristos, cari au păzit poruncile dumnezeiești și cari întru nădejdea venirii Răscumpărătorului Hristos, cel făgăduit și crezut, au adormit.

Mântuitorul Hristos s'a arătat plin de mărire și putere dumnezeiască tuturor celor din iad. Tuturor le-a vestit Evanghelia și jertfa Sa răscumpărătoare. Pe toți ceice au avut în sufletul lor sâmburele nădejzii întru El, al credinței în Dumnezeu și al dragostei față de Dumnezeu i-a iertat, i-a slobozit și i-a mântuit în numele iubirii sale, făcându-i pe ei întâi moștenitori ai împărăției sale; iar celorlalți cari în viața lor pământească au slujit numai păcatului și diavolului le-a dat, în numele dreptății sale nemincinoase, adevieria cumplită a rătăcirii lor îndărătnice și a pierzării lor vecinice. Astfel a zdrobit Domnul prin moartea Sa depe cruce nu numai pe celce are stăpânia morții, adevărat pe diavolul (Evr. 2, 14), ci a prădat și iadul, iadul în care erau

ținuți de el întru durere nu numai cei pe dreptate osândiți, ci și cei bineplăcuți lui Dumnezeu.

Știu că în unele din căminurile voastre lipsește în această zi de bucurie tata sau soțul, feciorul sau frațele. Ei au plecat de acasă la glasul de chemare al țării, al neamului și al Regelui nostru iubit, pentruca să stea de veghe și de pază la hotarele scumpe ale pământului nostru străbun. Ei au plecat să arate lumii întregi, prietenilor și dușmanilor, că acest pământ e moștenirea noastră, numai a noastră, și că la nevoie suntem gata să-l apărăm cu jertfa propriilor noastre vieți.

Voi să nu fiți îngrijorați și nici nemângăiați. Ei se vor întoarce în curând din nou acasă, aducându-vă în sufletul lor, mai aprins și mai cald — ca pe o comoară românească de mare preț — focul sfânt al iubirii de neam și de moșie, de Rege și de Lege“.

P. S. Episcop Vasile Stan dela Sighet.

„...Iubiților mei fii sufletești! Nu numai între oameni este înviere și moarte, ci acelaș curs al firii îl urmează și viața neamurilor. Slăbesc și mor neamurile, când își pierd credința în Dumnezeu, se lapadă de Hristos și îmbătrânite, nu mai au încredere în puterile lor, în vitejia lor. Dar se ridică și se întăresc, *întinereșc* și chiar din groapa ce le-o sapă dușmanii *înviează* acele neamuri, cari se razimă pe credința în Dumnezeu și în Fiul Său cel înviat din morți și își pun temelul viitorului, nu în sprijinul și mila străinului, căci mila străinului e ca umbra spinului la ușa creștinului, ci în bărbăția, în dragostea și frățietatea până la jertfire, ce leagă pe toți fiii lor într'un măuunchiu, ce nu mai poate fi încovoiat și nici frânt de nici o putere lumească.

Neamul nostru înțelege *astăzi* mai mult ca oricând, cât de mult trebuie prețuite și urmate aceste virtuți na-

ționale, pentruca din strălucita zi a învierii sale la libertate să nu mai cadă în săptămâna patimilor, din care l-au scos credința și vitejia sa.

Astăzi trăim vremuri pline de primejdii și o cât de mică spărtură în ținerea noastră la olaltă, în dârzenia noastră românească, poate fi poarta pândită de dușman, prin care să pătrundă în casa noastră și să ne-o aprindă.

Așadar să slăvim sfânta Înviere a Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos veselindu-ne duhovnicește, că ne-a scăpat sufletul din ghiara morții. Dar în acelaș timp să facem zid de oțel în jurul granițelor noastre, încrezători în cumințenia căpeteniilor și hotărâți a urma în toate fără șovăire porunca văzătoare în viitoare și deci mântuitoare, a măriiului nostru stăpânitor pământesc *Carol al II*, ca pace să avem și toată lumea să se încredințeze de veșnica trăinicie a neamului nostru și să ne cinstescă“.

FOILETON

Locul de reședință al primilor oameni.

a) Râurile Raiului.

Cum se numia râul care ieșea din Eden și uda Raiul? Autorul nu ne-o spune. E de prisos, răspunde tradiția iudaică, cât timp este bine cunoscut de întreaga lume antică, numele lui este: „Euftrat“. Pe urmele acesteia calcă tradiția creștină și chiar foarte mulți teologi contemporani. Argumentele aduse sunt:

1. În descrierea biblică a Raiului, toate își au numele lor. Autorul pomenește nume de țări și nume de râuri. Este inadmisibil să nu fi cunoscut după nume tocmai râul principal. Dacă totuși nu-l numește, nu însemnează că l-a pierdut din vedere, ci că era prea bine cunoscut contemporanilor săi. Și cel mai binecunoscut acestora era Eufratul. Pe malurile lui sunt urmele celei mai vechi culturi, umane. Apele lui au înviorat și hrănit sămănăturile oamenilor străvechi.

2. În Gen. 2, 17 dintre cele 4 râuri cari se desmembrează din râul Paradisic singur Eufratul nu este determinat mai de aproape.

3. Precum cuvântul „je'or“ (râu) fără articol,

este numele propriu al Nilului, altfel și „naha“ (râu) cu care se începe Gen. 2, 10, este numele propriu Eufratului.

4. Anticitatea de câteori este vorba de râul Paradisic are în vedere Eufratul.

Se obiectează acestei păreri următoarele: 1. Râul Raiului nu trebuie să fie numai decât Eufratul, fiindcă ne este un râu necunoscut. Autorul biblic îl numește cu numele propriu de „Râul Raiului.“ Precum „Raiul“ este unul, la fel și „Râul Raiului“ este unul; 2 În Gen. 2, v. 9 și 10 avem un paralelism. Precum în v. 9 întâi se vorbește despre pomii Paradisici în general, apoi despre cei doi pomi speciali, pe cari li amintește cu numele — la fel în v. 10 se vorbește în general despre Râul Paradisic, apoi despre cele 4 râuri, cari se desmembrează din el; 3 Dacă râul Euftrat ca râu ce se desmembrează din Râul Paradisic nu este determinat mai de aproape în 2, 17, înseamnă că nu era nevoie de așa ceva fiind bine cunoscut de cititori.³¹⁾

Care din cele două păreri este mai aproape de adevăr, vom vedea din cele ce urmează:

Râul Raiului (spune autorul biblic) își urma cursul prin Raiu de unde se despărțea în 4 râuri: „Și râu ieșea din Edem, ca să ude Raiul, care de acolo se împarte în patru râuri“ Gen 2, 10. Pentru teologia contemporană, versetul cuprinde 2 indicii

prețioase la stabilirea geografică a Raiului: 1. Râul Raiului izvora în Eden; 2. La ieșirea din Raiu se împărțea în 4 brațe.

În jurul acestor două probleme s'au încins multe discuții.

În legătură cu prima s'au emis două ipoteze. Una interpretează verbal textul biblic; Râul Raiului izvora în Eden. Are aproape unanimitatea exegeților.

A doua este o interpretare alegorică, orientată după profeția lui Ioil 3, 18 despre Raiu. E susținută de Hummelauer și Poertner.³²⁾

În jurul la a doua s'au emis 2 păreri. Unii teologi privesc expresiunea ebraică „missam“ = de acolo, drept o determinare de loc — alții drept o determinare de timp. Sensul în primul caz ar fi: „de acolo Râul Paradisic se desmembrează în 4 strate“ — iar în al doilea caz: „de atunci (dela dispariția Raiului), râul care l-a udat, s'a împărțit în 4.“

Mai probabilă este prima interpretare. Între exponenții celei de a doua numără numai câțiva exegeți, precum: Kaulen, Hoberg etc.

Se discută apoi dacă determinarea de loc se referă la Raiu, sau la Eden. În primul caz „râul“ s'ar desmembra după ieșirea din Raiu (Zapletal). În al doilea caz înainte de a intra în Raiu, încă din Eden (Poertner, Theis). Argumentarea celor din urmă

Din realizările P. S. Episcop N. Colan

Printre realizările efectuate de P. S. Episcop Nicolae Colan, fost ministru al Educației Naționale, al Cultelor și Artelor, în cei aproape trei ani de arhipăstorie, pentru binele Bisericii strămoșești, al școlii și al neamului, se pot număra astăzi: edificarea unui nou local pentru teologii ortodocși din capitala Ardealului — Academia teologică și introducerea caloriferului în Catedrală.

Primul local al Academiei teologice ortodoxe împreună cu Internatul a fost imobilul din str. Bălcescu 21, închiriat dela Municipiul Cluj, începând cu luna Octomvrie 1924 și primit la stăruințele Episcopului Ivan, depuse pe lângă guvernul de atunci. Acest imobil fiind insuficient pentru sălile de cursuri și dormitoare, tot prin străduința vlădiciei Ivan, s'a cumpărat imobilul din st. Avram Iancu Nr. 6, unde în 1925 s'a mutat Academia (rămânând numai Internatul până la finea anului 1933/34) și unde astăzi se găsește Mănăstirea de călugărițe ort. „Sf. Elisabeta“.

Dupăce, sub guvernarea d-lui Tătarăscu, s'a efectuat schimbul cu imobilul Casei pădurilor, actualul Palat Episcopal, cu cel din str. Ferdinand (proprietatea Episcopiei), azi Inspectoratul silvic, Academia s'a mutat în aripa dreaptă a noului Palat Episcopal, iar Internatul în imobilul din str. Iașilor 14, unde se găsește și azi, proprietatea Consiliului eparhial, cumpărat cu 2,000.000 Lei.

P. S. Sa Episcopul Nicolae Colan, prin înalta sa înțelepciune, abnegație, muncă și râvnă neostenită spre folosul Bisericii și al Neamului, urmează drumul trasat de „octogenarul vlădică Ivan“, în făgașul realizărilor cu scop cultural, religios-educativ și național, — văzând, că actualul local al Internatului nu e destul de corespunzător (atât din punct

de vedere igienic, cât și religios-moral — fiind lângă spitalul evreiesc), a luat inițiativa construirii unui nou local.

Lucrările au început în Iulie 1938, iar astăzi noua clădire situată în curtea actualii Academii este terminată și costă câteva milioane. În noul local se va muta Academia teologică, Rectoratul, sălile de cursuri, biblioteca, etc., iar în subsol vor fi amenajate bucătăria și dependințele ei. Tot în noul edificiu, care are două etaje, se mai găsesc camere pentru locuința directorului, spiritualei, etc. Sălile actualii Academii vor fi transformate în dormitoare și capelă. Astfel, având tot confortul, atât Academia cât și Internatul, vor putea satisface toate cerințele unei cât mai bune îndrumări și educații a tineretului teologic.

Al doilea fapt important și vrednic de evidențiat, ce se leagă tot de persoana iubitului nostru păstor, este introducerea caloriferului în catedrală.

Catedrala ort. rom. având o cupolă foarte înaltă — mai înaltă decât a Bisericii Sf. Sofii din Constantinopol, azi transformată în Giamie turcească — are o atmosferă rece, care determină pe mulți credincioși a nu merge la biserică, ori a sta puțin.

Lucrările pentru introducerea caloriferului se ridică la suma de peste două milioane și jumătate. Cazanele se găsesc în subsolul actualii Academii, iar lucrările vor fi terminate în curând.

Efortul material a fost mare și s'a făcut prin grija deosebită și spiritul de jertfă al prea iubitului nostru ctitor și stăpân Nicolae, ca și al Ven. Consiliu eparhial, ajutat de actuala conducere a Academiei teologice, în frunte cu vrednicul ei Rector, P. C. Sa dr. G. L. Munteanu.

GH. LUPȘE CHIOREANUL

CONFERINȚE PASTORALE

Conferința preoțească din Tg.-Murăș.

În zilele de 27 și 28 Martie 1939 preoțimea tractului Tg.-Murăș în frunte cu veneratul Protoereu Stefan Russu și-a ținut obișnuita conferință de primăvară la Tg.-Murăș.

Deși atmosfera în urma evenimentelor trăite eră parcă încă încărcată de grija clipeilor trecute, totuși preoțimea tractului Tg.-Mureș a fost aproape în întregime prezentă. Dar parcă și timpul care fusese urât și posomorât de clipele trăite și-a schimbat această haină neagră îmbrăcându-se într'un soare strălucitor și aducător de speranțe noi. În această nouă notă de viață și atmosferă am început conferința de primăvară cu un bogat program de muncă.

În seara de 27 Martie preoțimea locală în frunte cu pâr. Al. Runcan săvârșesc Vecernia, după care mărturisesc pe credincioșii dornici de a se apropia de Potirul Domnului.

În dimineața zilei de 28 Martie se face Utrenia și sf. Liturghie oficiată în sobor de părinții A. Runcanu, P. Morușca, D. Sângeorzan, iun. V. T. Guțiu, E. Sămărghișan. Pâr. C. Bărdășan predică poporului despre postul mare.

La sfârșitul liturghiei s'a săvârșit parastasul pentru odihna Prea Fericitului Patriarh Miron Cristea, a cărui figură o evocă pâr. Truția într'o vibrantă cuvântare.

Sedința de deschidere are loc în sala primăriei. Primul ia cuvântul pâr. prot. S. Russu care în cuvinte pline de învățătură arată rolul covârșitor al preotului care s'a identificat întotdeauna cu interesele vitale ale neamului.

Pâr. V. Guțiu citește conferința pâr. Buciu Al. absent despre „Ținuta preotului și a cântărețului bisericesc în decursul serviciului divin.“

Pâr. Protopop dă citire mai multor ordine consistoriale. Se discută pe larg felul cum ar trebui să decurgă conferințele preoțești.

După închiderea ședinței preoțimea a trecut în restaurantul Palatului Cultural unde într'o atmosferă frățească au fost sărbătoriți P. C. pâr. prot. St. Russu și pâr. Stoicovici, pentru munca de o viață întreagă pusă cu rar devotament în slujba Bisericii și a neamului.

V. T. G.-Moșuni.

Conferința preoțimeii din prot. Turda și Luduș.

Preoțimea din prot. Turda și Luduș, a fost convocată în conferința de primăvară care s'a ținut în Turda la 29 Martie a. c. pe lângă următorul program:

La ora 8 dim. s'a servit în frumoasa catadrală din Turda o doxologie de către pâr. prot. R. Popa din Luduș și adm. prot. al Turzii, înconjurat de preoții: Laur. David Câmpia-Turzii, și C. Gog-Așintș, la sfârșitul căreia pâr. C. Gog, a ținut o înălțătoare meditație, mănecând dela citatul: „Eu te-am preamărit pe pământ, lucrul pe care mi l-ai dat să-l fac l-am săvârșit.“ Meditația pâr. C. Gog, a fost cu pricepere orânduită, temeinic argumentată și frumos expusă.

Urmează mărturisirea preoților și a credincioșilor săvârșită de pâr. prot. Gr. Biji, pâr. Hârșan-Șeulia și pâr. Hopârtean-Vaidasig.

La ora 10¹/₂ începe Liturghia înaintea sfințită, celebrată de pâr. prot. R. Popa, pâr. Emil Mureșanu capelan protopopesc, pâr. Munteanu Eugen-Podeni, pâr. D. Biji-Iernut, pâr. Vasile Samoilă-Deag și diaconul Candid Anca-Turda, în decursul căreia atât preoții cât și credincioșii s'au împărtășit cu sf. trup și sângele Mân-

deși foarte logică, stă în contradicție cu sensul în care se exprimă autorul prin încopcierea expresiunii lor. Desigur Raiul nu avea o extenziune atât de mare, încât să nu poată fi udat de apele unui singur râu.

Identificarea râurilor Fison și Geon, două din cele 4, cari se desmembrează din Râul Raiului, este cea mai dificilă problemă. E socotită drept sămburele localizării Raiului. Și dacă azi sunt atât de multe păreri privitoare la locul unde a fost Raiul, înseamnă că este atât de greu a identifica amintitele râuri.

I.

Exegeții vechi Epifaniu, Teodoret din Cyr, Ambrosiu, Augustin, Sinaita, Cosmas Iudiclopentes etc.,³³⁾ urmând tradiției iudaice,³⁴⁾ identificau biblicul Fison cu indicul Ganges, iar Geon cu Nilul. Dacă părerea corăspunde sensului avut în vedere de autorul biblic, este îndoelnic, ba chiar direct imposibil. Între izvoarele Gangesului și Nilului este o distanță de aproximativ 800 mile. Pentru cunoștințele noastre geografice, schița pe care ne-o înfățișează textul biblic (Gen. II. 10, 19) orientată după această explicare, este ridicolă.

Cu toate acestea, interpretarea n'a fost cu desăvârșire abandonată. Între aderenții ei de azi putem socoti pe teologii Engelkemper³⁵⁾ și Dillman.³⁶⁾ Cu deosebirea că Gangesul și Nilul nu așa precum noi le cunoaștem, ci precum le cunoștea,

sau și le închipuia anticitatea. Iudeii contemporani lui Moise, ar fi avut o altă părere despre râurile Paradisice, decât avem noi, o părere care corăspundea descrierii biblice.

Azi putem urmări acea concepție geografică, numai într'u cât este expusă în Geneza.

Argumentarea adusă de Engelkemper și Dillmann, părerii lor este: A) Autorul biblic ne spune că Fison curge prin țara „Chavila“, bogată în aur, bedolah și Șoham — ori Chavila nu poate fi decât India, udată de Ganges. a) Numele „Chavila“ se aseamănă cu o mulțime de cuvinte indice; b) Ținutul Champila din India nordvestică corăspunde întru toate notelor caracteristice țării „Chavila“; c) India este singura țară în care avem să căutăm produsele amintite de autorul biblic.

Împotriva acestor argumente se ridică o contraargumentare mult mai puternică. Astfel din cercetările făcute se constată că numirea Chavila pe care o întâlnim de repețite ori în Vechiul Testament ca reprezentând un ținut, sau o țară, exclude originea ei iudaică. Pretutindeni ne apare având origine semită. De altfel simpla asemănare între două cuvinte din două limbi absolut diferite nu poate fi un indiciu sigur, că-i vorba de un împrumut.

Intr'adevăr India a fost și este vestită în bogățiile ei minerale și vegetale. Despre aurul acestei țări vorbesc în anticitate: Herodot în istoria sa

vol. III, pag. 102—106; Strabo „Strabonis Geographica“ lib. 15 cap. 1 art. 44 și 69 (ed. Aug. Meineke Lipsiae 1853 vol. III, p. 983—1000); Diodor „Diodori Siculi. Bibliotheca historica“ (ed. Vogel 1888, vol. I, pag. 229); Curtius Rufus „Curti Rufi Historia Alexandri Magni“ (ed. Vogel, Lipsiae, 1880, pag. 208); Plinius „Plinii Historia Naturalis“ lib. 11 art. 111 (ed. Mayhoff 1875, pag. 235).³⁷⁾ Însă în Vechiul Testament aurul, aurul cel bun este considerat ca un produs al țării Ophir (Ofir); Iob. 28, 16; Ps. 45, 10; I. Reg. 9, 28; 10, 11; al țării Saga, I. Reg. 10, 1; Is. 60, 6; și alte țări, II. Cron. 3, 6; Ier. 10, 9, nici unde nu se amintește de India.

În ce privește al doilea produs al țării Chavila, cine poate să ne asigure, ce a înțeles autorul biblic prin „bedolah“? În cazul când ne orientăm după părerea majorității interpreților, nici decum nu ajungem să tragem concluzia, că acesta era un produs esclusiv al Indiei, căci prin bedolah majoritatea înțelege bdellion — un fel de gumă străvezie și frumos mirositoare. E drept că se produce această gumă și în India nordică, însă popoarele vechi se aprovizionau din Arabia, Media și Baby-lonia, unde deasemenea se produce. Astfel Plinius ne spune: „Bactriane, in qua bdellium laudatissimum. Arbor nigra est magnitudine oleae, folio roboris, fructu caprifici... nascitur est in Arabia Indiaque et Media ac Babylone“.³⁸⁾ Deci pentru iudei, mai curând una din aceste trei țări era țara bedolahului.

(Va urma)

Prof. Dr. L. G. MUNTEANU

tuitorului, la sfârșitul căreia p. Gh. Giurgiu-Călărăși a ținut o frumoasă predică, plecând dela citatul: „Socotiți-vă înșivă sunteți morți păcatului, dar vii pentru Dumnezeu în Hristos Iisus Domnul nostru...” Rom. 6, 11. care a fost ilustrată cu o mulțime de texte biblice, cu pricepere alese și potrivite subiectului.

Răspunsurile au fost date de corul preoților.

La sfârșitul serviciului divin protop. R. Popa printr'o cuvântare aleasă salută preoțimea din ambele protopopiate, spunând între altele: „Preoțimea ortodoxă a fost în toate timpurile la datorie și trebuie să fie și în viitor din toate puterile ei în slujba Bisericii și a Țării. Activitatea preoțimei să încadrează cu rezultate mereu crescând în cercurile religioase, cari trebuiesc ținute cu regularitate și cu mult suflet. Iar preoții să fie totdeauna bine pregătiți și înarmați cu toate armele spirituale necesare luptelor cari trebuiesc date,

mai ales în aceste timpuri, contra tuturor acelor cari îndrăznesc să atace integritatea sufletului românesc. Ba mai mult azi să impune mai mult ca oricând o mobilizare spirituală a întregului popor românesc, fără de care nu se poate cuceri nici pacea și nici victoria. Iar în comunele unde învățătorii au fost chemați la concentrare, preoții să caute a-i suplini în școală”.

Să evocă memoria mult regretatului prot. Iovian Mureșanu, decedat curând, care prin munca sa de zi și noapte pe teren național și bisericesc deopotrivă, s'a dat în viața sa de pildă vie de felul, cum trebuie să fie oricare din noi preoții. Ca semn de recunoștință și omagiu, preoții păstrează un minut de tăcere.

Apoi se întrunește colegiul preoțesc pentru dublarea membrilor clerici în adunarea protopopească pentru alegerea viitorului protopop al Turciei.

Pr. IOAN VELȚAN

INFORMAȚIUNI

Pilda regală. Am citit cu deosebită bucurie știrea ziarelor de Paști din Capitală, că și anul acesta M. Sa Regele Carol II-lea însoțit de Măria Sa Marele Voevod Mihai, a fost în Miercurea patimilor la Patriarhie, unde amândoi s'au mărturisit și s'au cuminecat. Fapta de bun creștin a Suveranului nostru este cel mai puternic îndemn pentru intelectualii țării să se apropie cu aceeași evlavie de sf. Potir, spre a-și ușura conștiința și a se pune de acord cu simțirea religioasă a neamului din care fac parte.

Slujba Învierii în Capitală. Cu tot fastul tradițional, Invierea a fost serbată în București Sâmbătă noaptea. Î. P. S. S. Mitropolitul Nicodem al Moldovei, locțiitor patriarhal, înconjurat de un mare sobor de preoți a săvârșit slujba Învierii la Patriarhie. M. Sa Regele, Marele Voevod Mihai, membrii guvernului, precum și toți demnitarii țării din capitală au luat parte la sărbătoarea păcii și a bucuriei.

Un exemplu creștin. În săptămâna patimilor dl Sebastian Bornemisa, primarul orașului Cluj a invitat pe toți funcționarii în subordine să-și facă datoria de creștini, spovedindu-se și împărtășindu-se cu sf. taine. Și pentru ca invitația aceasta să-și aibă toată greutatea ei morală, dl primar Bornemisa a dat cel dintâi pilda cea bună. Câtă bucurie am avea, să vedem pe toți primarii orașelor noastre imitând gestul colegului lor dela Cluj.

Parastas pentru prof. A. Buzdug. A doua zi de Paști, după sf. liturghie, s'a săvârșit în Catedrală parastasul de 6 săptămâni dela moartea regretatului prof. A. Buzdug. Au servit P. C. preoți Dr. Vasile Sava și I. Goron consilieri eparhiali, L. G.

Munteanu, rectorul Academiei teologice, prof. I. Todoran, I. Cioara, V. Mateiu și diaconii An. Scurtu și Sever Suci. Au asistat membrii familiei și un public numărös în frunte cu P. S. Episcop Nicolae Colan.

Intre România și Turcia. Dl Grigore Gafencu, ministrul afacerilor străine al României a fost Sâmbăta trecută 8 i. c. la Istanbul unde a avut o întrevedere cu dl Saracioglu, ministrul de externe al Turciei. Rezultatul întrevederii este cât se poate de îmbucurător. Acordul dintre cele două țări este perfect. Politica pacifică dar fermă a României, precum și a amice și aliatai sale, Turcia, apar ca un exemplu de înțelepciune și cumpătare în aceste vremuri de dezechilibru.

Evenimentele din Albania. În Vinerea mare, când toată creștinătatea trăia clipe de reculegere, trupe italiene au ocupat Albania, micul stat de pe coasta Adriaticii.

Italienii făcuseră regelui Zogu următoarele cereri:

1. Dreptul de a debarca trupe ori când și ori unde pe teritoriul albanez.
  2. Dreptul pentru autoritățile militare italiene de a controla și supraveghia toate lucrările albaneze de fortificații și de ameliorare a porturilor.
  3. Acordarea pentru italienii stabiliți în Albania a aceluiași drepturi civile ca și albanezilor, inclusiv dreptul de a fi deputat și ministru.
  4. Suprimarea ministerului de externe albanez, interesele albaneze urmând să fie reprezentate în străinătate de guvernul italian.
  5. Numirea de secretari generali italieni la ministerele albaneze.
  6. Ministrul Italiei la Tirana să facă parte din guvernul albanez, iar în schimb ministrul Albaniei la Roma să facă parte din guvernul fascist.
- Regele Zogu a refuzat să accepte aceste 6 puncte, declarând că Alba-

nia se va opune cu forța vreunei tentative de ocupare. Italienii însă au distrus în curând orice încercare de rezistență. În clipa de față teritoriul albanez se află în stăpânirea Italiei fasciste.

Boala polemicii. Oricâte apeluri de pace au fost îndreptate către strana stângă, redactorii „Unirii” din Blaj au perseverat pe linia veche a polemicilor și invectivelor. Cercetați cei din urmă trei numeri și veți vedea, că maladia pare incurabilă la niște clerici cari nici de praznicul Învierii nu se știu stăpâni.

Acțiunea italiană în Albania. Iată desfășurarea evenimentelor din Adriatică: Acțiunea militară italiană a început în ziua de 6 Aprilie când au fost trimise în Albania următoarele efective: 4 regimente de bersaglieri, o divizie de infanterie, trei batalioane de care de asalt, două batalioane de cămăși negre și diferite servicii de artilerie, aviație și marină. *Vineri 7 Aprilie*, la ora 4 dimineața a început debarcarea trupelor italiene în porturile Sf. Ioan di Medua, Durazzo, Valona, Santi Quaranti. La Durazzo, rezistența albaneză a fost mai însemnată. În aceeași zi trupele italiene au început înaintarea spre interiorul țării. *Sâmbăta 8 Aprilie*, a fost ocupată Tirana unde au sosit, îndată după ocupare, contele Ciano, ministrul de externe al Italiei și generalul Valle, subsecretar de stat al Aviației italiene. Regele Zogu, membrii familiei regale și ai guvernului s'au refugiat la Florina în Grecia. *Duminea 9 Aprilie*, trupele italiene continuându-și înaintarea au ajuns la Scutari. Rezistența albaneză este zdrobită. Autoritățile și populația fac act de supunere conducătorilor armatei italiene. *Luni 10 Aprilie*, au aterizat la Koritza trei avioane italiene aducând primele unități italiene care vor alcătui garnizoana acestei localități.

BIBLIOGRAFIE

- Axente Banciu: Morți vii:* Brașov. 1939, cu 15 clișee. 124 pagini.
- Eminentul scriitor dela Brașov, care ne-a dat timp de peste 10 ani una din cele mai bune reviste din Ardeal, a strâns în volum câteva din portretele unor figuri culturale de seamă ale românismului de dincoace de Carpați. Sub ochii noștri defilează profiluri, bine și cald zugrăvite, ca al lui Vasile Goldiș, Maria Dima, Aurel Mureșianu, Valer Branisce, Gh. Baiulescu, Gh. Dima, Maria Cunțan, Ion Petrovici, Iosif Blaga, Ion Brânzea, Parteniu Cosma, D. Răcuciu, Alex. Bogdan, Gh. Bogdan-Duică, Alex. Roman, și Pavel Vasici.
- Valoarea acestor biografii miniaturate stă nu numai în exactitatea informației, ci și în acele amintiri personale ale autorului, cari desăvârșesc cunoașterea sufletească a celor dispăruți. Profesorul Axente Banciu, el însuși un temperament poetic, are un stil colorat, plin de imagini, care dă farmec figurilor ce le încordează cu atâta iubire și pietate.

Cartea constituie o lectură din cele mai instructive pentru tineretul școlar, dar tot atât de binevenită este și oricărui intelectual ardelean, spre a cunoaște mai precis un mănunchiu select de luptători devotați neamului românesc.

*

Aurel Zegreanu: Cruci de lemn. Versuri. Oradea, 1939, 100 pagini. Prețul 60 Lei.

Un nou poet pe orizontul tinerei literaturi ardeleni. E din școala postbelică, ce caută forme noi pentru simțiri vechi, etern omeneste. Fondul inspirației are o pronunțată notă pesimistă, poetul se întoarce spre sine, prinzând în rime bogate gânduri ce-l frământă în raport cu destinul său în lume. Uneori se lasă furat de peisagiul exterior, și atunci versul se conturează senin și cald, înviorat de comparații proaspete. Așa sunt de pildă poeziile Parabolă, Brotăceii, Găleata. Sperăm, că d-l Zegreanu, care dovedește talent, va evolua spre acest gen, ce prieste mai bine unui popor tânăr ca al nostru. I. M.

Consiliul eparhial ort. rom. Cluj.

Nr. 2364/1939.

Comunicat.

Atragem atențiunea preoțimei noastre asupra cărții de predici „Semințe duhovnicești” de preotul Andrei Lupșa, Oradea, apărută în ediția Consiliului eparhial din Oradea.

Prin conținutul ei bogat și frumos cartea va fi de real folos în propovăduirea cuvântului dumnezeesc tuturor celor ce o vor consulta.

Se poate comanda dela Librăria Eparhială. Prețul Lei 100.

Cluj, la 12 Aprilie 1939.

Consiliul eparhial.

Nr. 570/1938 pp. (13) 2—3

CONCURS

Se publică concurs pentru postul de paroh din parohia *Gârbova-de-sus*, protopopiatul *Aiud*, cu termen de 30 zile dela întâia publicare în „Renașterea”.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela Stat, conform calificăției și anilor de serviciu.
2. Casă parohială cu toate supraedificiile.
3. Sesiunea parohială, în mrimerea de 16 jug. 1310 st. p. arător, grădina, fânaș, etc. și 14 jug. 432 st. p. păduri folosind apual 0.48 teritor după amenajamentul aprobat.
4. Onorariile stolare obicnuite.

Viitorul paroh va intra în funcțiune și drepturi la data pensionării actualului paroh Vasile Maxa, care și-a cerut pensionarea pentru limită de vârstă.

Cererile la concurs se înaintează Ven. Consiliu Eparhial, în termenul de mai sus; iar candidații admiși, pe lângă prealabila noastră încuviințare, se vor putea prezenta în parohie, spre a face cunoștință cu poporul.

Aiud, la 20 Martie 1939.

Iosif Pop, protopop.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.